

Poslanica Rimljanima

Prva u kanonu pavlovskih spisa

Nov misionarski početak

- iz Korinta u zimi 57./58.
 - planirani put u Španjolsku
 - Pavao izlaže Evandjelje (Rim 1,16s)
 - “Pravednik će od vjere živjeti”
(1,17=Hab 2,4)
 - jedinstvena uloga Isusa Krista
 - na temelju iskustva
-

Neke glavne teme

- **A) Abraham prototip vjere (Rim 4)**
 - **B) Krist i Adam (5,12-21)**
 - **ropstvo Zakona i *sloboda* ljubavi: c7**
 - **bit spasenja je *posinjenje*: c8**
 - **poziv Izraela: c9-11**
 - ***moral* na temelju
povezanosti s Kristom (12,1-15,13)**
-

Veze s Poslanicom Galaćanima

- isti problemi na sređeniji način
 - u koja tri odredišta Pavao kani putovati prema Rim 15,23-25?
 - Jeruzalem, Rim, Španjolska
 - šalje pismo kao pripravu po Febi (16,1)
 - Židovstvo ⇔ kršćanstvo
 - Crkva – novi Izrael
 - ἐν Χριστῷ (6,11)
-

Teologija

- **Krist, pravednost Božja**
 - nasuprot ljudskoj pravednosti
- **otkupljenje ⇔ pouzdanje u Zakon**
 - Mojsijev Zakon je dobar i svet (7,12)
 - ali samo posvješćuje grijeh (3,20)
- **obećano Abrahamu darovano je u Kristu**
 - djela Duha moguća su svima:
 - Abraham je pravednik (Post 15,6) već prije Saveza (15,18) i obrezanja (17,10)

Prva poslanica Korinćanima

1 Kor

Pisma Crkvi u Korintu

- **osnivači: Pavao, Silvan i Timotej (2 Kor 1,19)**
- **već je pisao Korinćanima (1 Kor 5,9-13)**
- **šalje Timoteja u Korint (1 Kor 4,17)**
 - **prima dopis i usmene vijesti**
- **Korint od 8. do 2. st. pr. Kr. važan grčki grad**
 - **44. pr. Kr. Cezar ga obnavlja, sjedište Rimske uprave**
 - **u Pavlovo doba sličan Aleksandriji**
 - **oko 300.000 stanovnika**

Prva Korinćanima

- dugačak praktični spis o teškoćama u zajednici
 - savjeti za djelovanje, utemeljeni na teološkim načelima
 - kristologija i eshatologija
 - nežidovi
 - štovanje bogova (1 Kor 6,1-10)
 - hramovi (1 Kor 8,1-11,1)
 - spolni nemoral (1 Kor 6,12-20; c7)
 - Pavao poučava vlastitim životom u Kristu (4,7)
 - križ i patnja
-

Nastanak

- u Efezu (16,8), 55. – 57. g.
 - diktira s prekidima
 - odgovor na različite teškoće
- prvi i najstariji dokument o:
 - ustanovi Euharistije (11,23-27)
 - naviještanju vjere i katehezi (15,3-5)
 - ukazanjima Uskrsloga (15,5-8)
- himan o ljubavi (c13)
i najdulja raspra o uskrsnuću (c15)
- grčki svijet, gradska sredina

Jedna korinthska Crkva (1,2)

- **tri retorička pitanja u 1 Kor 1,13:**
 - **μεμέρισται ὁ Χριστός;**
 - **μη Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν,**
 - **ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;**
 - **(Dijeli li se Krist? Zar je Pavao raspet za vas?
Ili zar ste u ime Pavlovo kršteni?)**
 - **Krista se ne dijeli – jedno je tijelo Kristovo**
 - **Spasitelj je Krist, ne Pavao**
 - **Nije bitan krstitelj, nego onaj
u čije se ime krštava**
-

Druga poslanica Korinćanima

**Intenzivne veze Pavla
i Korinćana**

Stil i osnovna podjela

- **borbeno uvjeravanje**
 - **složeno izražavanje**
 - **omiljena poslanica**
 - **Pavlova narav**
 - **ljubav i prijekor, gnjev i nježnost**
 - **tri cjeline**
 - **c1-7 apostolska služba**
 - **c8s milodari**
 - **c10-13 sukob s “nadapostolima”**
-

Apostolska služba

- **miomiris Kristov među ljudima (2 Kor 2,14)**
 - **na smrt ili na život**
 - **aluzija na rimski rimski “trijumf”**
 - **nalik na Mojsijevo poslanje, ali drukčija**
 - **Mojsijev zakon urezan u kamen na smrt Izraelu**
 - **Mojsije mora pokriti lice pred narodom (Izl 34,33)**
 - **Duh oživljuje i čini pravednim (2 Kor 3,6.8)**
 - **kršćanin motri slavu Božju kao Mojsije “otkrivena lica” (3,16-18)**
-

Korinćani – Pavlova djeca

- **oslovljava ih imenom: Κορίνθιοι (6,11)**
- **govori im kao roditelj djeci (6,13):**
ὡς τέκνοις λέγω
 - **usp. mudrosne knjige**
- **nastoji ih pridobiti nakon narušena odnosa**
 - **“ja” = Pavao**
 - **“vi” = Korinćani**
 - **“oni” = “super-apostoli” (11,5; 12,11)**
 - **ὑπερλίαν ἀπόστολοι**
– **“baš-veoma apostoli”, “jako-jako apostoli”**

Poslanica Galaćanima

**Sloboda, vjera u obećanje,
baština**

Uvod

- **pošiljatelj: Pavao i sva braća (Gal 1,1s)**
 - **primatelj: Crkve Galacije**
 - **od početka o Isusu i o Bogu Ocu (1,1.3s)**
 - **razlog poslanice: nevjernost Evandjelju**
 - **zbog uznemirivatelja i prevratnika**
= “oni” (1,7)
-

Autobiografija

- **Pavao poslan od Isusa i Oca, ne od ljudi (Gal 1,1)**
 - **sluga (δοῦλος rob) Kristov (1,10)**
 - **Isus mu je objavio Evandjelje (1,12)**
 - **progonitelj Crkve (1,13)**
 - **ipak od majčine utrobe odabran (kao Iz 49,1)**
 - **ni evandjelje ni obraćenje ne dolazi od ljudi (nije se “posavjetovao” ni s kim)**
 - **susreće Petra i Jakova tek nakon 3 godine**
-

Autoritet prvih apostola

- nakon 14 godina Pavao opet u Jeruzalemu
 - obrazlaže slobodu od židovstva
 - Tit, Grk, postaje kršćanin bez prihvaćanja Zakona
 - Jakov, Petar i Ivan potvrđuju evanđelje za narode = nežidove, neobrezane (Gal 2,9)
 - u Antiohiji kori Petra kad ne poštuje Zakon (2,12)
 - jasno razlikovanje:
djela Zakona – vjera u Krista
 - pravednost dolazi od Kristove smrti (2,21)
-

Otkupljeni od Zakona

- **bezumno je poricati Raspetoga (Gal 3,1)**
 - **dar Duha iz vjere u ono što su slušali, a ne iz izvršavanja zakonskih propisa (3,2)**
 - **Abraham povjerovao obećanju Božjem (3,6)**
 - **nežidovi koji vjeruju u Krista ostvarenje su blagoslova u Abrahamu (Post 12,3)**
 - **Isus se za nas podložio Zakonu i prihvatio da bude proklet (Gal 3,13 usp. Pnz 21,23)**
 - **Isus je obećani potomak (Gal 3,16 usp. Post 13,15; 17,8)**
-

Savez prije Zakona

- **Bog sklapa Savez s Abrahamom (Post 15) daleko prije (450 god.) Zakona na Sinaju (Izl 20) – Gal 3,17**
 - **Abraham vjeruje obećanju (3,18)**
 - **dobiva baštinu po obećanju, ne silom Zakona**
 - **Zakon je *pedagog* koji vodi do vjere (3,23s)**
 - **svi koji pripadaju Kristu Abrahamovo su potomstvo – baštinici (3,29)**
 - **Ipak (Gal 5,14): Sav Zakon u:**
 - **Ljubi bližnjega! (usp. Lev 19,18)**
-

Poslanica Filipljanima

- * najosobniji Pavlov spis
- * karakterizira ga poziv na radost:

**Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε·
πάλιν ἔρῳ, χαίρετε (Fil 4,4)**

Smještaj

- **Pošiljatelji:**
Pavao i Timotej (1,1)
- **primatelji:**
sveti u Filipima (1,1)
 - **Filipljani (4,15)**
- **Φίλιπποι –**
prva kršćanska
zajednica u Europi
- **358. pr. Kr. po Filipu**
Makedonskom

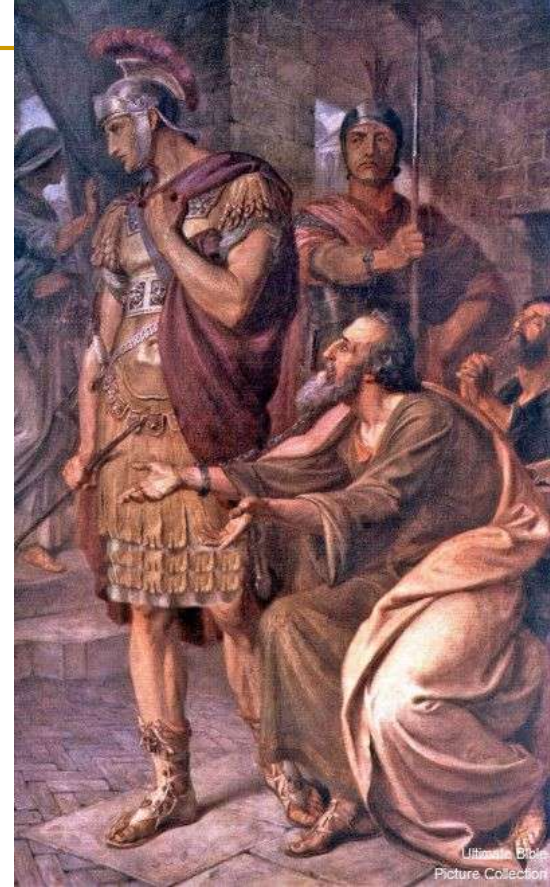

Filipi (Trajanopolis) – središte

Pavao i Filipljani

- velikim dijelom: ja – vi
- Pavao piše iz sužanjstva:
u okovima 1,7.13s.17
 - iz Rima?
 - pretorij (1,13)
 - carev dom (4,22)
- nakon Makedonije i Soluna (4,15s)
- Filipljani – sudionici u širenju (1,5),
obrani i utvrđivanju Evandelja (7)
 - poslali Pavlu pomoć (2,30)

Primjer za nasljedovanje

■ Pavlov primjer

- **Filipljani vode istu borbu (1,30)**

 - **ne samo vjera u Krista, nego i trpljenje za njega**

- **treba nasljedovati Pavla,
i Pavao i Timotej su uzori (3,17)**

- **treba činiti što su naučili od Pavla (4,9)**

■ pravi uzor je sam Isus (2,1-11)

- **u Filipljana treba biti Kristovo raspoloženje (2,5)**

 - **on je sama sebe “opljenio” – poništio, opustošio (7)**

- **Isusa je Bog uzvisio (10s)**

Teologija

- **uvodi temu Dana Kristova (1,6.10; 2,16)**
 - **klasična tema pravednosti**
 - **u molitvi za Filipljane (1,11)**
 - **pravednost po Kristu, od Boga, po vjeri (1,11; 3,9)**
 - **ne od Zakona prema kojem je Pavao besprijekoran (3,6)**
 - **rod koji treba donijeti (1,11)**
-

Autobiografija

- u 3,4-14
 - rod i pleme, obrezanje, farizej
 - progonitelj
 - obraćenik
 - nova pravednost
 - suobličenje Kristu
 - okrenut prema naprijed
-

Protivnici

- **podjele među vjerovjesnicima (1,15-18)**
 - “oni”
 - propovijedaju iz zavisti i nadmetanja (1,15)
 - navješćuju Krista iz suparništva (1,28)
 - neprijatelji križa Kristova (3,18s)
 - **njima je vjera najava ili znak propasti (1,28)**
-

Prva poslanica Solunjanima

- **Solun – glavni grad Makedonije**
 - Pavao ondje na 2. misijskom putovanju (Dj 17)
 - **Timotej donosi dobre vijesti**
(εὐαγγελίζω 1 Sol 3,6)
 - i pitanja: παρουσία (2,19; 3,13; 4,15; 5,23)
 - **prijateljski ugođaj (kao Filipljanima)**
 - ...bili smo među vama nježni kao majka što hrani i njeguje svoju djecu (2,7).
 - **vjerojatno iz Korinta, 51. god. – PRVA!**
-

Kristov drugi dolazak

- glavni dio Poslanice:
4,13-5,11
- dopuna usmene pouke
- “...mi živi, preostali
za Dolazak Gospodnji,
nećemo preteći onih
koji su usnuli.” (4,15)
- Dan Gospodnji –
treba aktivno
dočekati

Poslanica Filemonu

- najkraća
- pitanje ropstva – konkretno
- Filemon ugledan građanin Kolosa; Pavlu:
 - συνεργός (1); κοινωνός (17)
 - primao zajednicu u kući r. 2
- Pavao mu vraća odbjeglog Onezima
 - kao svoje vlastito dijete (10) i svoje srce (12)
 - treba ga primiti kao “ljubljenoga brata” (16)
 - “kao mene” (17)

